

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1914.

Andra kammaren.

Nr 32.

Tisdagen den 7 juli.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 30 nästlidna juni och den 1 innevarande juli.

§ 2.

Herr statsrådet *Hasselrot* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 194, med förslag till lag om ändring i 3 kap. sjölagen samt om ändrad lydelse av 294 § samma lag; och

nr 193, angående användande av medel från fonden för krigsfartygs byggande till reparation av ångpannorna från sjunkna kanonbåten *Urd* och deras insättande i kanonbåten *Rota* m. m.

Dessa propositioner bordlades på begäran.

§ 3.

Föredrogs för remiss till utskott Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande proposition, nr 185, med förslag till ändrad lydelse av § 2 4:o och § 3 10:o tryckfrihetsförordningen; och yttrade därvid

Herr *Branting*: Herr talman! Den nu till remiss föredragna kungl. propositionen avser att i hög grad ytterligare inskränka på den kännedom, som allmänheten kan erhålla angående vissa mål, vilkas beskaffenhet är sådan att den måste tilldraga sig allmänhetens synnerliga intresse. Det är enligt min mening rätt betänkligt att man, på sätt som har skett på senare tiden, genom att göra mindre tumningar på tryckfrihetslagen — alltid systematiskt i samma riktning — åstadkommit, att det har blivit än här, än där ökning av sekretessen och svårigheter lagts i vägen för offentlig granskning.

Nu skall jag icke förneka, att fall kunna tänkas och framkonstrueras, då en bestämmelse i nu föreslagen riktning skulle kunna vara

Andra kammarens protokoll vid senare riksdagen 1914. Nr 32. 1

utav en viss nytta. Men den erfarenhet vi haft, tror jag å andra sidan har visat, att när det kan vara önskvärt, att en viss sekretess iakttages i spionmål, det går för sig även med nuvarande förhållanden att hålla denna tillräckligt strängt uppe för det avsedda ändamålet utan att särskilda inskränkningar i tryckfrihetsförordningen behöva tillgripas.

De bestämmelser, som här av Kungl. Maj:t föreslås, gå i alla händelser alldeles avgjort mycket för långt. I motiveringen framhåller justitieministern själv, att den riktigaste väg, man skulle kunna slå in på, borde vara den, att protokollets utlämnande icke borde vara förbjudet annat än när och *i den mån* domstolen funne det behöfligt och meddelade föreskrift därom — detta med hänvisning till det helt naturliga faktum, att inom samma ram, som rymmer en eller annan punkt i ett dylikt mål, mot vars framläggande för offentligheten betänklighet möjligen kan råda, även falla en hel del andra förhållanden, som det icke kan vara något farligt i att de komma fram. Sedan går dock Kungl. Maj:t själv ifrån den grundsatsen och säger, att detta vore riktigt, om man bara hade med underrätter att göra, men detta tillvägagångssätt stöter på vissa svårigheter, då det gäller överätterna, och därför kastar Kungl. Maj:t alldeles om och ställer sig i stället på den ståndpunkten, att allt skall vara förbjudet, samt giver i stället vissa föreskrifter om hur denna sekretess skulle kunna i vissa fall på särskild ansökan lättas.

Jag tror man härmed slår över ofantligt mycket och att Kungl. Maj:t över huvud taget, när han framfört detta förslag, sett alldeles bort ifrån den viktiga sida av denna sak, att det är av betydelse att i dylika fall ej inbillningskraften får alltför fritt spelrum, så att folk föreställer sig, att här inför slutna dörrar avspelas några ytterst hemska saker beträffande rikets säkerhet, som man kommit på spåren. Allehanda ryktes komma i omlopp, ingen vet något bestämt, och den orostämning, som följer med spioneriväsendet och som är en av dess allra obehagligaste sidor av denna företeelse, stegras ytterligare, och genom själva anordningen vid förfarandet saknas i allmänhet möjlighet att förebygga densamma.

Jag anser således, att man bör betänka sig mer än en gång, innan man slår in på den väg, som här av Kungl. Maj:t är föreslagen, och att det vore alla skäl antingen att överväga huruvida det är nödvändigt att alls göra någon ändring i förhållandena, då det faktiskt visat sig kunna gå för sig utan någon olägenhet redan så som vi hittills haft det, eller också att åtminstone sörja för en vida strängare begränsning enligt själva sakens natur, än vad Kungl. Maj:t här har föreslagit.

Kungl. Maj:t har själv satt i fråga, att det kan förekomma, att domstol förfarit alltför strängt vid sin prövning, och har tänkt sig, att det skulle kunna rättas på visst angivet sätt. Jag tror, att det är alldeles rätt som Kungl. Maj:t säger, att det för domstolen ibland kan vara svårt att bedöma, huruvida en handlingens offentliggörande innebär någon risk, och domstolen torde då komma att hålla sig på den säkra sidan genom att icke medgiva handlingens utlämnande.

Allt detta gör, att även i fall bara domstolarna skola få att bestämma något om detta och icke ett generellt förbud, såsom Kungl. Maj:ts här ifrågasätter, utfärdas, det helt visst ändå skulle bli snarare för mycket än för litet inskränkningar.

Jag tror, som sagt, att denna sak är av den art, att man bör vara försiktig, innan man släpper lös inskränkningar på detta område. Hela spioneriväsendet, som står i sammanhang med detta, är ju en av de mest motbjudande internationella institutioner som man över huvudtaget har. Jag tror att det kan bekämpas i någon mån även på den vägen, att man tillser att det och vad därmed står i sammanhang icke allt för mycket undandrages offentligheten utan tvärtom, i den mån ej alldeles bestämda skäl i vissa fall kunna föreligga, offentlighetens fulla ljus får kastas över hithörande förhållanden.

Således vill jag här uttala den förhoppningen, att konstitutionsutskottet vid sin blivande granskning av den kungl. propositionen kommer att beakta även de här framförda synpunkterna och alltså icke lättsinnigt tar ytterligare steg till inskränkning av vår tryckfrihet, steg, vilka kunna medföra olägenheter och vådor i en fråga, som har även åtskilliga andra sidor än att tillgodose önskemålet, att man håller dessa spionerimål inför stängda dörrar.

Vidare anfördes ej. Kammaren beslöt överlämna ifrågavarande proposition jämte det i anledning av densamma inom kammaren nu avgivna yttrandet till konstitutionsutskottet.

Härpå föredrogos var för sig Kungl. Maj:ts nedannämnda propositioner; och hänvisades därvid:

till statsutskottet propositionen, nr 187, angående vidtagande av vissa ändringsarbeten i arméförvaltningens ämbetshus;

till bankoutskottet propositionen, nr 188, angående förhöjning i gratialen åt avskedad manskap vid armén;

till särskilda utskottet nr 1 propositionerna:

nr 190, angående anställande av dels en extra föredragande inom sjöförsvarsdepartementet och dels en mariningenjörsstipendiat över stat;

nr 191, angående anordnande av telefonförbindelse mellan Holmön och Holmögadds kustsignalstation; och

nr 192, angående användande av ett till anställande av försök med minmateriel beviljat belopp;

till statsutskottet propositionerna:

nr 164, angående upplåtelse av två områden å kungl. Djurgården till Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag; och

nr 189, angående vissa ändringar i avlöningsreglementet för tjänstemän vid statens vattenfallsverk den 29 augusti 1913.

Efter nu skedd föredragning av propositionen, nr 165, med förslag till förordning angående stämpelavgiften; begärdes ordet av

Herr Molin i Dombäcksmärk, som anförde: Herr talman! Vid remissen av denna kungl. proposition med förslag till förordning an-

gående stämpelavgiften tillåter jag mig anhålla, att bevillningsutskottet ville i sammanhang med den nu nämnda kungl. propositionen behandla jämväl min motion, nr 7.

Jag har velat säga detta, för att undgå att väcka min motion ånyo.

Vidare yttrades ej. Propositionen jämte det i anledning av densamma inom kammaren nu avgivna yttrandet överlämnades till bevillningsutskottet.

Slutligen remitterades:

till bevillningsutskottet propositionerna:

nr 166, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 och 3 §§ samt 6 kap. i förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper; och

nr 167, med förslag till förordning om vissa ändringar i 6—10 §§ i förordningen den 20 april 1906 angående en särskild stämpelavgift för försäljning av punsch, arrak och rom;

till bankoutskottet propositionen, nr 168, angående tilläggspension åt tre distriktslantmätare; samt

till jordbruksutskottet propositionerna:

nr 169, angående upplåtande av en lägenhet från den till kronopark avsatta delen av förra häradsskrivarbostället Viksjö nr 2 i Uppsala län;

nr 170, angående försäljning av viss del av förra militiebostället Ryssvi nr 1 i Uppsala län;

nr 171, angående försäljning av förra länsmansbostället Balingstaby nr 5 i Uppsala län;

nr 172, angående upplåtande av lägenheter från förra militiebostället Åraslöv nr 15 i Kristianstads län;

nr 173, angående upplåtande av lägenheter från förra militiebostället Abullaberga nr 1 i Kristianstads län;

nr 174, angående upplåtande av lägenheter från förra militiebostället Karup nr 2, 3 i Kristianstads län;

nr 175, angående upplåtande av lägenheter från förra militiebostället Kjällsby nedra nr 1 med Kyrkotegen nr 1 i Göteborgs och Bohus län;

nr 176, angående upplåtande av lägenheter från förra militiebostället Örby nr 2 Bossgård med Kungsfors nr 1 i Älvsborgs län;

nr 177, angående upplåtande av lägenheter från förra militiebostället Flo nr 4 Björn Anundsgård i Skarborgs län;

nr 178, angående upplåtande av lägenheter från förra militiebostället Karstorp nr 1 i Skarborgs län;

nr 179, angående upplåtande av lägenheter från förra militiebostället Pålsboda nr 1 och Folkasboda nr 1 i Örebro län;

nr 181, angående försäljning av områden från kungsladugården Skälby med Värnsnäs i Kalmar län;

nr 182, angående upplåtande av lägenheter från kungsladugården Horn nr 1 i Kalmar län;

nr 183, angående upplåtande av lägenheter från Kungsörs kungsladugård i Västmanlands län; och

nr 184, angående upplåtande av lägenheter från kronoegendomen Stora och Lilla Åvesta i Kopparbergs län.

§ 4.

Herr *Palmstiernas* vid nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet få framställa spörsmål rörande viss utredning beträffande tullsystemets verkningar, som nu föredrogs, blev av kammaren bifallen.

§ 5.

Föredrogs var efter annan och hänvisades till konstitutionsutskottet de på kammarens bord liggande motionerna:

nr 230—232, av herr *Lindhagen*; och

nr 233, av herr *Söderberg* i Stockholm *m. fl.*

§ 6.

Härefter föredrogs, men bordlades åter statsutskottets utlåtanden nr 17—22.

§ 7.

Statsutskottets nu föredragna memorial, nr 23, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om försäljning av Karlbergs kungsgård m. m., lades till handlingarna.

§ 8.

Vid härpå skedd föredragning av statsutskottets memorial, nr 24, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i vissa frågor rörande anslag under riksstatens sjätte huvudtitel, blevo de i detta memorial föreslagna voteringspropositioner av kammaren godkända.

§ 9.

Vidare föredrogs, men blevo å nyo lagda på bordet bankoutskottets utlåtande nr 9, lagutskottets utlåtanden nr 9 och 10 samt särskilda utskottets nr 1 utlåtanden nr 1—5.

§ 10.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 24, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillstånd för underläkaren vid Kristinehamns hospital, medicine kandidaten Axel Boo Erik Wahlström att söka och erhålla befattning

såsom biträdande läkare vid statens hospital och asyler med förordnande tillsvidare; och

nr 25, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående disponerande av anslag till uppförande av vissa ny- och tillbyggnader vid kustsanatoriet vid Apelviken för skrofulösa barn samt två i ämnet väckta motioner.

§ 11.

Till bordläggning anmäldes särskilda utskottets nr 1 memorial, nr 6, i anledning av remiss från kamrarna av två utav Kungl. Maj:ts avlåtna propositioner.

§ 12.

Justerades protokollsutdrag.

§ 13.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Andersson</i> i Grimbo	under 4 dagar fr. o. m. den 8 juli,
» <i>Carlson</i> i Herrljunga	» 4 » » » 8 »
» <i>Källman</i>	» 2 » » » 8 » och
» <i>Wijk</i>	» 3 » » » 8 »

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 2,30 e. m.

In fidem.
Per Cronvall.